

AFSLUITING

Samenvatting

7.1 Een nieuwe tijd

Omstreeks 1500 veranderde het mens- en wereldbeeld van Europeanen. In Italië ontstond de Renaissance, de herboren belangstelling voor de Oudheid. Humanisten bestudeerden klassieke boeken. Zij geloofden wel in God, maar vonden dat mensen veel zelf in hun leven konden bereiken. Kunstenaars gingen de mens en de wereld meer weergeven zoals deze er in werkelijkheid uitzagen en gebruikten de klassieke cultuur als voorbeeld.

7.2 Opstand tegen kerk en koning

Omstreeks 1500 was er veel kritiek op de rooms-katholieke kerk. Luther en andere hervormers veroorzaakten de Reformatie, waardoor het Latijnse christendom werd gesplitst in het katholicisme en het protestantisme. In 1568 begon de Nederlandse Opstand tegen Filips II, die het protestantisme verbood en het bestuur centraliseerde. In 1588 vormden de Noordelijke Nederlanden een onafhankelijke staat, de Nederlandse Republiek.

7.3 Nederland migratieland

Door de oorlog met Spanje vluchtten veel zuidelijke Nederlanders naar Nederland. Er kwamen ook joden uit Portugal en hugenoten uit Frankrijk. Deze migranten waren belangrijk voor de groei van de Nederlandse handel en nijverheid. In de steden ontstond een multiculturele samenleving.

7.4 Tussen geldkist en kanon

In de 16e eeuw leefde in Holland ruim 40 procent van de bevolking in de stad. In het begin van de oorlog met Spanje ging het slecht met de Nederlandse economie. Na het vertrek van de Spaanse legers bloeiden handel en nijverheid weer op, waarbij ook met de vijand werd gehandeld.

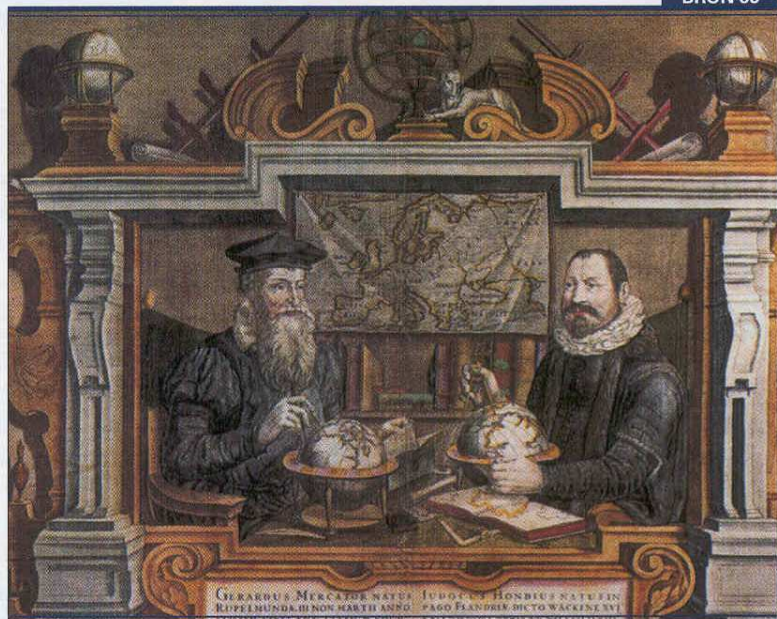
7.5 Varen en veroveren

De Europese expansie begon in de 15e eeuw toen Portugezen en Spanjaarden op zoek gingen naar handelsroutes overzee. Ze maakten ontdekkingsreizen naar Afrika, Azië en Amerika. In Afrika en Azië stichtten ze handelsposten aan de kusten. In Amerika veroverden ze grote gebieden, waar Europese kolonisten gingen wonen. Veel indianen kwamen daarbij om. In 1595 zeilden Nederlandse schepen voor het eerst naar Indonesië.

Vaardigheden

In dit hoofdstuk heb je gelet op verschillende soorten veranderingen, oorzaken en gevolgen. Je hebt ermee rekening gehouden dat normen en waarden van mensen werden bepaald door hun tijd en plaats. Je hebt uitgelegd waarom het verleden belangrijk is voor het heden. Je hebt je eigen mening en conclusies met argumenten uitgelegd.

BRON 33

Mercator en Hondius in een atlas uit 1606.